

С. Г. Денисюк¹
В. О. Корнієнко¹

АДАПТАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО УМОВ ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано сутність соціальної адаптації військовослужбовців, звільнених у запас. Виокремлено психологічні чинники, що негативно впливають на адаптацію особистості

Ключові слова: соціальна адаптація, військовослужбовець

Abstract

The essence of resettling retired. Singled psychological factors affecting the adaptation of the individual

Keywords: social adaptation, military

Проблема адаптації військовослужбовців, звільнених у запас, до умов цивільного життя привертає увагу багатьох спеціалістів. Як зазначає А. Налчаджян, «соціальна адаптація є процесом і результатом зустрічної активності суб'єкта і соціального середовища. Адаптація передбачає погодження розбіжностей між вимогами і очікуваннями соціального середовища по відношенню до людини з її установками і соціальною поведінкою; узгодження самооцінок і домагань людини з її можливостями і з реаліями соціального середовища» [1, с. 154]. Отже, адаптація військовослужбовців до нових цивільних умов — це, перш за все, діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських об'єднань, посадових осіб та й самих військовослужбовців із підготовки та пристосуванню до нових умов життя і діяльності після звільнення з військової служби. Зазвичай, основну увагу цьому процесу приділяють психологи.

Аналіз наукової літератури показує, що адаптація як процес, являє собою діалектичну єдність основних протилежних тенденцій: до самозбереження і саморозвитку, де перша, прагнучи до стабільності і рівноваги через пристосування, намагається привести стан людини до стійкості і незмінності, а друга спонукає його до активності, шукаючи все нові завдання і способи розвитку.

У зарубіжній психології значного поширення набуло необіхевіористське визначення адаптації, яку визначають як стан, в якому потреби індивіда, з одного боку, і вимоги середовища – з іншого, повністю

задоволені. Це стан гармонії між індивідом і природним (соціальним) середовищем; процес, за допомогою якого такий стан досягається [2].

Підвищений інтерес викликають дослідження психотравмувальних чинників, що негативно впливають на адаптацію особистості. Цей процес ускладнюється ще й низкою специфічних обставин:

— необхідністю кардинально змінювати одразу всі аспекти своєї життєдіяльності (житлові, професійні, побутові, соціально-психологічні) вже у зрілому віці, що часто призводить до стресової ситуації;

— опанувати нові цивільні спеціальності, бо за час служби військові втратили певні знання і навички, а рівень їх освіти, професійної кваліфікації не відповідає більшості наявних сьогодні на ринку праці вільних робочих місць, оскільки 85% вакансій – робітничі спеціальності.

— становище громадян, звільнених з військової служби, на ринку праці ускладнює їх вік, тому що сьогодні працедавець віддає перевагу молодшим.

Дослідження в галузі військової психології показують, що соціальна і психологічна адаптація тісно взаємопов'язані між собою і тому стосовно військовослужбовців, громадянам, звільненим з військової служби, та членам їх сімей, найчастіше говорять про соціально-психологічну адаптацію. Адаптація зазвичай супроводжується трансформацією особистісних структур [1, с. 133].

Соціально-психологічна адаптація повинна включати комплекс соціально-правових, психологічних і соціально-педагогічних заходів [3]. Основними завданнями соціальної адаптації військовослужбовців, як представляється, є:

— планування і здійснення заходів, спрямованих на пом'якшення соціально-економічних і суспільно-психологічних наслідків, пов'язаних зі звільненням військовослужбовців і їх соціальною адаптацією;

— зниження соціальної напруженості в місцях розміщення військових формувань і проживання громадян, звільнених з військової служби;

— створення умов і можливостей для здобуття освіти, перепідготовки та працевлаштування;

— розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства про права, пільги та соціальні гарантії військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їх сімей;

— вдосконалення механізмів та інститутів соціальної адаптації військовослужбовців.

Успішне досягнення цілей й рішення задач соціальної адаптації залежить від вмілого застосування специфічних принципів соціальної адаптації до яких, перш за все, слід віднести: цілісний підхід до людини як об'єкту соціальної адаптації, облік його мінливих потреб, інтересів,

ціннісних орієнтацій; адресність та предметність; комплексне використання; гуманізм і законність; політичних, економічних, соціальних, правових та інших заходів; тісний контакт органів державної влади, військового управління, місцевого самоврядування та громадських об'єднань;

Таким чином, успішна адаптація військовослужбовців, звільнених в запас, безпосередньо пов'язана з діяльністю державних і громадських організацій, які в тій чи іншій мірі беруть участь у забезпеченні соціальних прав і гарантій, допомоги та сприяти адаптації цієї категорії громадян на місцях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березин Ф. Б. Методика многостороннего исследования личности (структура, основы интерпретации, некоторые области применения) / Березин Ф. Б., Мирошников М. П., Соколова Е. Д. – Третье издание (испр. и доп.). – М. : «Консультант плюс – новые технологии», 2011. – 320 с.
2. Налчаджян А. А. Социально-психическая адаптация личности (формы, механизмы и стратегии) / Налчаджян А. А. – Ереван, 1999. – 334 с.
3. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Ващенко, В. О. Корнієнко. – К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.

Денисюк Світлана Георгіївна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Корнієнко Валерій Олександрович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, академік Української Академії політичних наук, Вінниця, e-mail: valkorney@mail.ru

Denusiuk Svitlana, Sc. D. in Political Sciences, professor, professor at the Sociopolitical Sciences Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Kornienko Valerii, Sc. D. in Political Sciences, professor, head of social and political sciences, Vinnytsia National Technical University, academician of the Ukrainian Academy of Political Science, Vinnitsa, e-mail: valkorney@mail.ru